

# ОСНОВНА ШКОЛА "САВА МАКСИМОВИЋ" МРАМОРАК



Жарка  
Зрењанина 57  
Мраморак

013/2753-802  
013/2753-203

[www.mramorak.edu.rs](http://www.mramorak.edu.rs)

*e mail> skolamramorak@gmail.com*

## РАЗВОЈНИ ПЛАН

ОСНОВНЕ ШКОЛЕ "САВА МАКСИМОВИЋ"

за период од 2019/20 – 2021/22.школске године

Председник Школског одбора  
Предраг Савковић

Директор школе  
Љиљана Крничан,  
професор разредне наставе

Јул 2019.године

На седници Школског одржаној дана 10.07.2019.године  
Школски одбор ОШ“Сава Максимовић“ Мраморак доноси одлуку дел.број 383 о  
усвајању

**Развојног плана установе**  
**за период од 2019/20 – 2021/22.школске године**

Председник Школског одбора:

---

Предраг Савковић

Директор школе:

---

Љиљана Крничан

## Галерија слика



## **Правни основ:**

- Закон о основама система образовања и васпитања („Сл.гласник РС“бр. 88/2017, 27/2018 – др.закони и 10/2019) члан 50.
- Закона о основном образовању („Сл.гласник РС“бр. 55/2013, 101/2017,27/2018 –др.закони и 10/2019) члан 26.

На основу извештаја Тима за самовредновање сачињавамо и развојни план. Наиме, упркос томе што су наши резултати самовредновања задовољавајући, и даље желимо да унапређујемо образоовна постигнућа ученика кроз сагледавање лоших иу добрих старана и спровођење активности у циљу унапређивања развоја установе.

## **Основни подаци о школи**

Основна школа «Сава Максимовић» је једина школа у насељеном месту Мраморак. Прва школа у Мраморку звала се «Стара српска школа», а друга зграда била је за ученике румунске националности. Према подацима Карловачке митрополије ове школе подигнуте су у периоду 1825. и 1830. године. Школску зграду у којој се и данас налазимо, Народни одбор Мраморка почео је са изградњом 1960. године, а завршена је 1965. године када и почиње са радом заједничка Основна школа за ученике Мраморка.

## **Специфичности школе**

Школа се налази у мултинационалној средини и до сада је доста пажње посвећивано развоју националне свести, неговању културе и обичаја осталих народа кроз многобројне манифестације, учење језика и рада разних секција. Такође смо ранијим РШП-ом опремили школу довољним бројем наставних средстава који омогућују добар и квалитетан рад и добар су темељ овог новог, РШП-а. Развој толеранције и стварање безбедне и подстицајне средине за рад како деце, тако и наставног особља, ће остати један од примарних задатака и надамо се, постати специфичност по којој ће препознавати нашу школу.

Неговање мултинационалности и мултикултуралности довело до тога да је Национални савет румунске националне мањине 14.04.2019.године донело ОДЛУКУ којом се ОШ „Сава Максимовић“ Мраморак проглашава за УСТАНОВУ ОД ПОСЕБНОГ ЗНАЧАЈА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ РУМУНСКЕ НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ.

Развојни план школе садржи приоритете у остваривању образовно-васпитног рада ,план и носиоце активности,критеријуме и мерила за вредновање планираних активнсти и друга питања од значаја за развој установе.

## **Анализа стања**

### **Снаге наше школе**

Настава је готово у потпуности стручно заступљена. У складу са реформом школства наставници су спремни за стручно усвршавање и примену савремених облика и метода рада. Наставници су стручно оспособљени, не само стеченим звањем, него и знањем стеченим на бројним семинарима, путем стручног усавршавања.

На већини часова наставници јасно истичу циљеве часа и дају јасне инструкције за рад. Оптималан број ученика отвара могућност за остваривање циљева учења. Наставници на часовима примењују поступке који упућују ученике да користе предходно научено и повезују садржаје у градиву. Ученици постижу значајне резултате на смотрема и такмичењима, мотивисани су похвалама и наградама које добијају за постигнуте резултате.

У школи функционише систем пружања подршке ученицима. Ученици из осетљивих група добијају психосоцијалну подршку на више начина, који резултују успесима. Стручни актив за инклузивно образовање перманентно ради на идентификовању и израђивању активности у оквиру ИОП-а за ученике којима је потребна посебна подршка и помоћ у учењу.

Кроз наставни рад подстиче се професионални развој ученика, педагог, одељенске старешине спроводе активности у оквиру програма професионалне оријентације.

Ученицима се пружа подршка и организују активности за развијање ненасилне комуникације и конструктивно решавање проблема.

Сарадња са родитељима ученика ромске популације и надлежним институцијама локалне самоуправе тече уз велику преданост и ангажовање директора и стручног сарадника.

### **Слабости наше школе**

Иако је у школи формиран велики број тимова и развијен систем информисања о њиховом раду, ангажовање свих чланова тимова није увек уједначен.

**Опремљеност школе савременим наставним средствима и рачунарском опремом је недовољна и због тога савремену наставу изводимо само у одређеним кабинетима који су за то опремљени.**

#### **Ресурси**

##### **а)Простор**

Школска зграда је изграђена 1965.године и састоји се од једног објекта са приземљем, спратом и салом за физичко васпитање. У склопу школског простора налази се и двориште опремљено тереном за физичко васпитање. Сама зграда школе је у солидном стању и потребна је санација санитарног чвора и столарије са фасадом, подова ,електричне инсталације како би зграда била сигурна и простор безбедан за рад. Школска зграда располаже са 8 учионица у приземљу намењених извођењу наставе, 9 кабинета на спрату намењених извођењу предметне наставе и салом за физичко васпитање са свлачионицама и кабинетом за наставника. На спрату се налази и библиотека са читаоницом и простор – радионица за рад ученика током наставе техничког образовања. Обзиром да је измештена котларница из простора школе, сада постоји још један простор који се може опремити за потребе трпезарије за ученике.

Кабинет информатике и технике и технологије је опремљен са 12 рачунара, телевизором, ДВД плејером, бим пројектором са платном и интерактивном таблом.

Библиотека броји око 15500 књига. Напомињемо да се библиотечки фонд непрекидно допуњује најновијим издањима. У склопу библиотекe се налази читаоница опремљена са рачунарском опремом и интернетом.

Кабинет музичке и ликовне културе је опремљен бином која се користи за школске приредбе и у потпуности је опремљена рачунарском опремом и интернетом за извођење савремене наставе.

Кабинет за страни језик је опремљен основним наставним средствима.

За кабинет биологије и хемије набављена је опрема за извођење експеримената из хемије.

Кабинет физике је опремљен основним наставним средствима.

Кабинет историје и географије је опремљен новим картама како географским тако и историјским, графоскопом, епископом, телевизором, двд плејером, цд-има, образовним софтверима. Кабинет би требало опремити бољим намештајем.

Кабинет математике опремљен је новом белом таблом, новим математичким помагалима и стручном литературом.

Кабинет српског језика је опремљен основним наставним средствима, рачунарском опремом и интернетом.

Учионице у приземљу су опремљене наставним средствима за разредну наставу: сликовнице, плакати, словарице, табле са малим линијама, лоптама, вијачама, чуњевима, обручима. Учитељи су у потпуности едуковани за рад на рачунару. Учионица за продужени боравак је у потпуности опремљена рачунарском опремом и интернетом за извођење савремене наставе. бим пројектор и платно, тако да се циљ постављен протеклим школским развојним планом спроводи. Проблем у овим просторијама представља јака светлост и топлота, јер су све учионице и у приземљу и на спрату са сунчане стране (читавог дана је страна на удару сунца), а прозори су (80%) закуцани ексерима и немогуће их је отворити, тако да је неопходно, што пре, санирати столарију.

Израђен је простор за излагање дечијих радова израђених у техничком кабинету и ученичкој задрузи (преграђивањем ходника). Окренуте су свлачионице, хол школе, канцеларије. Постављени су клима уређаји у канцеларијама и зборници и кабинетима информатике и музичког. У канцеларијама постављене тракасте завесе, набављен нов намештај, тако да сада простор зборнице може да се користи за потребе презентација разних едукатора, не само за потребе школе, већ и за потребе локалне самоуправе. На међуспрату је адаптиран простор који је некада служио као складиште простор ученичког клуба. Користи га Ученички парламент и Вршњачки тим за своје састанке

Унутрашњи и спољашњи простор школе је прилично уређен и оплемењен цвећем, а санитарне инспекције немају замерке на одржавање чистоће у школи и око ње.

Изграђена је и нова гасна котларница тако да сада неће бити проблема са грејањем.

Иако је простор школе био под видео надзором, што је једна од мера за побољшање безбедности ученика у школи и смањење насиља, услед провалних крађа више није у функцији.

## Наставни кадар

У разредној настави ради 4 професора разредне наставе 1 наставник разредне наставе у продуженом боравку, 11 професора предметне наставе и 3 наставника предметне наставе. Школа има и библиотекара (професора разредне наставе), педагога и вероучитеља. Заступљен кадар у школи је млад, који се радо одазива семинарима за стручно усавршавање. Семинари које су запослени у школи похађали: Активно учење, Грађанско васпитање за 1,2,3 и 5 разред, Школско развојно планирање, Вредновање резултата учења друштвених наука, Обука наставника за решавање дисциплинских проблема у настави, Компетентан наставник између теорије и праксе, Васпитни проблеми ученика и како их превазићи, Школа без насиља, Добробит животиња и ми, Како решавати проблеме са дисциплином у разреду, Наставник као креатор климе у одељењу, Рука у тесту, Развијање васпитне компетенције родитеља, Институциона и професионално јачање и оснивање образовног система у Србији, Породица у вртлогу дроге, Уметност покретних слика, Дигитална учионица, Методика наставе српског језика и књижевности у разредној настави, Читањем и писањем до критичног мишљења, Описно оцењивање у функцији праћења развоја и напредовања ученика, Обука за примену теста ТИП – 1, Специјалистички семинар за диригенте хорова, Ромско дете и школа, Архимедес, Дани Оксфорда,

Пословна обука менаџера, образовање за унапређење и заштиту животне средине, Управљање ресурсима у образовању, Настава почетног читања и писања по комплексној методи и многи други, „Превенција насиља, злостављања и занемаривања“

„Квалитет уџбеника и његово коришћење“, „Методика примене мултимедија у настави“, „Огледи на животињама без животиња“, „Азбука сарадње школе и породице“, „Како решавати проблеме са дисциплином и управљати разредом“, „Унапређивање наставе математике у старијим разредима основне школе“, Израда мултимедијалних наставних садржаја, Зимски сусрети учитеља Србије, Јачање професионалних компетенција просветних радника“, „Планирање и реализација додатне образовне подршке деци/ученицима са сметњама у развоју у школи/вртићу“, „Добро сам ту где сам-технике за превладавање стреса запослених у образовању“, XXVII Сабор учитеља Србије и Смотра стваралаштва учитеља у образовно-васпитном процесу

"Унапређивање наставне праксе кроз размену професионалних искустава", „Одговорно живљење“, Законски оквир који регулише образовни васпитни систем, Правилник о вредновању квалитете рада установа“, „Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању“, „Портфолијо ученика“, „Педагог између теорије и праксе“, Стручни скуп директора, секретара и стручних сарадника образовних установа.

### **Финансијска средства**

Школа се финансира из буџета Републике Србије, АП Војводине и СО Ковин., до сада су средства добијана и на конкурсима које је редовно пратило руководство школе.

### **Културне и образовне установе**

Центар за културу, библиотека, Предшколска установа «Наша радост».  
Медији: Просветни преглед, Радио Ковин, радио БУС, Libertatea, Bucuria copilor...

### **Мисија школе**

Мисија наше школе је лични развој ученика и наставника, подстицање хуманости, одговорности, свестраности, толеранције, као и поштовање различитости. Негујемо другарство и искреност да би ученици израсли у одговорне личности и постали корисни чланови друштва.

### **Визија школе**

Желимо, можемо и хоћемо да постанемо добро организована, опремљена и ефикасна школа у којој се и ученици и наставници и сви запослени осећају сигурно и безбедно где су родитељи равноправни партнери у васпитању деце укључени у све токове живота и рада школе. Такође желимо да створимо школу у којој ученици и наставници радо долазе и у којој је настава прилагођена потребама и интересовањима и ученика и наставника.

## **Области промене и одређивање приоритета**

Анализирањем снага и слабости школе, резултата постигнућа на завршном испиту као и потреба запослених и ученика издвајамо следећу област које хоћемо да унапредимо:

### **ОБРАЗОВНА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ОД ПЕТОГ ДО ОСМОГ РАЗРЕДА**

**Развојни циљ: Побољшање образовних постигнућа ученика на завршном испиту**

Развојни циљ: **ПОБОЉШАЊЕ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА ШКОЛСКА 2019/2020 - 2021/2022**

| Задатак         | Активност                                                                                                                                                                                                                                   | Носиоци активности   | Време                            | Исход                                                                                | Евалуација                     | Носиоци евалуације                                |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|---------------------------------------------------|
| Боља постигнућа | 1.Иницијално тестирање на почетку школске године (ученици од петог до осмог разреда), за ученике шестог и осмог разреда из српског језика и математике ће бити обављено у сарадњи са Заводом за вредновање квалитета образовања и васпитања | предметни наставници | током септембра 2019,2020. 2021. | тестирање обављено                                                                   | Анализа у оквиру већа и актива | предметни наставници, чланови већа и актива       |
|                 | 2.Тестирање на крају првог полугодишта ( за ученике од петог до осмог разреда)                                                                                                                                                              | предметни наставници | јануар 2019,2020,2021.           | тестирање обављено                                                                   | Анализа у оквиру већа и актива | предметни наставници, чланови већа и актива       |
|                 | 3.Пробно тестирање ученика осмих разреда                                                                                                                                                                                                    | предметни наставници | април, мај                       | тестирање обављено                                                                   | Анализа у оквиру већа и актива | предметни наставници, чланови већа и актива       |
|                 | 4.тестирање ученика од петог до седог разреда на крају другог полугодишта и упоређивање резултата закључним оценама                                                                                                                         | предметни наставници | крај другог полугодишта          | тестирање обављено                                                                   | Анализа у оквиру већа и актива | предметни наставници, чланови већа и актива       |
|                 | 5.Састављање тестова за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању                                                                                                                                                             | ТИО                  | Током школске године             | тестови састављени у складу са индивидуалним карактеристикама и могућностима ученика | Анализа у оквиру већа и актива | предметни наставници, чланови већа и актива, СТИО |

| Задатак         | Активност                                                                               | Носиоци активности                                                                                   | Време                                                  | Исход                                                                                                                                                  | Евалуација                                                                                            | Носиоци евалуације                          |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| Боља постигнућа | 6.Упоредивања резултата на завршном испиту са закључним оценама на крају школске године | предметни наставници из српског језика, биологија, математике, хемије, географије, физике и историје | август 2019,2020,2021,                                 | реализована анализа                                                                                                                                    | резултати завршног испита, анализа Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања              | чланови већа и актива                       |
|                 | 7.Редовно одржавање допунске наставе                                                    | предметни наставници                                                                                 | током шк. 2019/2020; 2020/2021 2021/2022;              | масовнија посећеност                                                                                                                                   | Дневници осталих облика ОВ рада                                                                       | ОС, предметни наставници                    |
|                 | 8.Извештавање родитеља о посећености допунске наставе                                   | предметни наставници, ОС                                                                             | на сваком кварталу шк. 2019/2020; 2020/2021 2021/2022; | Родитељи обавештени о посећености ученика усменим путем, путем писменог извештавања о успеху на кварталима, на родитељским састанцима, Савету родитеља | Извештаји о успеху ученика, Записници са седница Савета родитеља, Већа, актива, Родитељских састанака | предметни наставници, ОС                    |
|                 | 9.Анализа успеха ученика                                                                | предметни наставници, педагог, директор                                                              | на сваком кварталу шк. 2019/2020; 2020/2021 2021/2022; | Реализована анализа                                                                                                                                    | Извештаји о успеху ученика, Записници са седница Савета родитеља, Већа, актива, Родитељских састанака | Предметни наставници, ОС, педагог, директор |
|                 | 10.Планирање часова систематизације                                                     | предметни наставници                                                                                 | на почетку шк. 2019/2020; 2020/2021 2021/2022;         | Реализовано                                                                                                                                            | Планови наставника (месечни и годишњи)                                                                | Предметни наставници                        |

Мере:

- а) појачати допунску и додатну наставе математике, српског језика, историје, географије, биологије, физике и хемије као и припремне наставе за наведене предмете;
- б) задржати постојеће критеријуме оцењивања јер се показује да су они у складу са резултатима завршних испита;
- в) унапредити концентрацију и разумевање прочитаног садржаја; масовније укључивање ученика у допунску наставу;
- г) подстицати редовно похађање припремне наставе;
- д) састанци са родитељима о приоритетима наставе;

### 1. Мере унапређивања образовно-васпитног рада на основу анализе резултата ученика на завршном испиту

Процењивање образовних постигнућа представља незаобилазан део наставног процеса, и као педагошка активност законски је регулисана и нормативно утемељена. Процењивање постигнућа може да буде средство мотивисања али и демотивисања ученика.

Ученици наше школе су у већој мери мотивисани, имају позитиван однос према такмичењима, али недовољно према завршном испиту. Неопходно је напоменути да је ученицима у већој мери важан квалитет знања, који се реализује кроз оцене и успех.

Оцене у оба циклуса говоре о томе да наставници воде рачуна о скали за оцењивање, али се у мањем броју предмета критеријуми ослањају на стандарде и исходе постигнућа. Школа је усмерена на рад са ученицима у оквиру припреме за полагање завршног испита и као таква је важан чинилац управо у остваривању образовних постигнућа.

| Активности                                                | Носиоци                                              | Временска динамика           | Начин праћења                                                                | Евалуација (особе и време)                                     |
|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|
| Анализа постигнућа на завршном испиту                     | Предметни наставници, стручна служба                 | Август текуће школске године | Резултат на завршном испиту и статистички извештаји                          | Директор школе и школски педагог; извештаји актива (септембар) |
| Подстицање ученика за похађање часова припремне наставе   | Наставници, одељењске старешине, родитељи            | 2019 – 2022.                 | Повећан број ученика који похађају часове припремне наставе из свих предмета | Евиденција присутних ученика (дневници); одељењске старешине   |
| Реализација иницијалног тестирања                         | Предметни наставници                                 | Прва /друга недеља септембра | Корекција оперативних планова у складу са добијеним резултатима              | Одељењске старешине, Педагошки колегијум (септембар)           |
| Упознавање и анализа постигнућа ученика у циљу унапређења | Педагошки колегијум на Наставничком већу и одељењске | Почетак октобра              | Повећан број ученика на допунској и додатној настави                         | Педагошки колегијум, Директор; Записник са наставничког већа   |

|                                                                                                                         |                   |                       |                                                               |                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|-----------------------|---------------------------------------------------------------|------------------------------|
|                                                                                                                         | старешине         |                       |                                                               |                              |
| Праћење наставног прцеса - обилазак часова у циљу праћења коришћења различитих метода, техника, облика и средстава рада | Директор, педагог | У току школске године | Примењују се чешће иновативне методе, технике и средства рада | Извештај директора, педагога |

## 2. Мере за унапређивање доступности одговарајућих облика подршке и разумних прилагођавања и квалитета образовања и васпитања за децу и ученике којима је потребна додатна подршка

За ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању, и ако те тешкоће утичу на његову добробит, односно остваривање исхода образовања и васпитања или представљају ризик од раног напуштања школовања Школа обезбеђује отклањање физичких и комуникационих препрека и доноси план индивидуализације или индивидуални образовни план. ИОП је посебан документ којим се планира додатна подршка за ученика посебно а у складу са његовим способностима и могућностима. Израђује се на основу претходно реализованих мера индивидуализације и израђеног педагошког профила ученика.

ИОП се израђује према образовним потребама ученика ( и у складу са важећим Правилником о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање ( «Сл.гласник РС »,бр.74/2018).

Циљ ИОП-а јесте постизање оптималног укључивања ученика у редован образовно-васпитни рад, и његово осамостаљивање у вршњачком колективу. Израђује се прецизно у односу на потребе, могућности, јаке и слабе стране конкретног ученика. Активности које се спроводе у смислу додатне подршке ученику су:

1. **Праћење развоја и процеса учења ученика**, кроз области: вештине за учење, социјалне и комуникацијске вештине, самосталност и брига о себи. Уколико у процесу праћења одељењски старешина, наставник, учитељ, или стручни сарадник, утврди да постоје физичке, комуникацијске или социјалне препреке које неповољно утичу на добробит и развој ученика и на очекиване исходе образовања и васпитања, приступа се:

2. **Прикупљању података** ради формирања документације у сврху пружања одговарајуће подршке у образовању и васпитању.

3. На основу прикупљених података стручни **сарадник координира израду** и у сарадњи са наставником и родитељем **израђује педагошки профил ученика**.

4. На основу педагошког профила у којем су утврђена подручја у којима је потребна додатна подршка наставник и стручни сарадник **планирају мере за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације)**.

5. Уколико мере индивидуализације захтевају даље активности, односно уколико је **потребно за ученика се израђује ИО план**. ИОП је посебан акт установе којим се планира додатна подршка у образовању и васпитању ученика ако **мере индивидуализације** нису довеле до остваривања добробити детета, односно остваривања исхода образовања и васпитања или до задовољавања образовних потреба ученика са изузетним способностима.

6. ИОП може да садржи и **план транзиције – план подршке детету и ученику при укључивању у образовање, при преласку на други ниво образовања или при преласку у другу образовну установу као и план превенције раног напуштања образовања за децу и ученике у ризику од раног напуштања школе**

Врсте ИОПа:

\* ИОП1 - прилагођени програм наставе и учења у коме се планира циљ пружања подршке, прилагођавање и обогаћивање простора и услова у којима се учи, прилагођавање метода рада, уџбеника и наставних средстава током образовно-васпитног процеса, односно активности у васпитној групи, њихов распоред као и лица која пружају подршку;

\* ИОП2 - измењени програм наставе и учења у којем се, осим садржаја из става 1. тачка 1) овог члана, планира прилагођавање исхода образовања и васпитања и прилагођавање садржаја за један, више или за све предмете;

\* ИОП3 - проширен и продубљен програм наставе и учења који се примењује за ученике са изузетним способностима.

Поред описаних активности које се спроводе заправо кроз рад Тима за инклузивно образовање, али не само кроз рад овог тима, спроводе се и многе друге активности у циљу побољшања и унапређивања доступности одговарајућих облика подршке и разумних прилагођавања и квалитета образовања и васпитања за децу и ученике којима је потребна додатна подршка.

| Активности                                                                    | Носиоци активности                                                                                | Време реализације                                               | Показатељи остварености                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|
| Дефинисање плана активности у оквиру плана рада Тима за инклузивно образовање | Тим за инклузију                                                                                  | Август /септембар текуће школске године                         | Сачињен план                                                           |
| Препознавање ученика којима је потребна нека врста додатне подршке            | Тим за инклузију, стручна служба, одељењски старешина, предметни наставници                       | Током године                                                    | Ученицима се пружа потребна додатна подршка                            |
| Израда индивидуалних образовних планова за                                    | Тим за инклузију                                                                                  | Почетак школске године па затим тромесечно, односно полугодишње | Постојање ИОП                                                          |
| Набавка стручне литературе и уџбеника за рад са ученицима из осетљивих група  | Тим за инклузију, стручна служба, учитељи, одељењске старешине, предметни наставници, библиотекар | током школске године                                            | Повећан број стручне литературе за рад са ученицима из осетљивих група |
| Праћење напредовања ученика којима је потребна додатна подршка                | Тио, педагог, одељењски старешина                                                                 | Током школске године                                            | Вредновање                                                             |

### 3. Мере превенције насиља и повећања сарадње међу ученицима, наставницима и родитељима

Активностима и мерама које се реализују пре свега у оквиру Програма заштите ученика од дикриминације, насиља, злостављања и занемаривања у најширем смислу, а потом и кроз низ активности самовредновања, истраживања и унапређивања етоса, и многим другим активностима ОВ рада, унапређује се сарадња међу ученицима, наставницима и родитељима, као и превенира насиље у најширем смислу. Неке од активности су:

| Активности                                                                                                     | Носиоци                      | Време реализације                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|---------------------------------------------------------------|
| Самовредновање                                                                                                 | Тим за самовредновање        | Током првог и другог полугодишта, према плану активности тима |
| Социометрија                                                                                                   | Педагог/одељењске старешине  | По потреби                                                    |
| Активности на ЧОС-у                                                                                            | Одељењске старешине          | Током године                                                  |
| Анализа реализације ЧОСова (васпитног рада, ризичних група деце)                                               | Одељенска већа               | Квартално                                                     |
| Превентивне и интервентне активности у случају сумње на насиље, или када се оно догодило, појачан васпитни рад | Педагог, одељењске старешине | Током године                                                  |
| Активности Ученичког парламента                                                                                | Ученици и руководиоци УП     | Током целе године                                             |
| Дежурство наставника                                                                                           | Наставници, директор         | Током целе године                                             |

#### Програм заштите ученика од дискриминације, насиља, злостављања, занемаривања и трговине децом

Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање прописују се садржаји и начини спровођења превентивних и интервентних активности, услови и начини за процену ризика, начини заштите од насиља, злостављања и занемаривања, праћење ефеката предузетих мера и активности. У примени Правилника о протоколу установа је дужна да обезбеди услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој детета и ученика, заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања и социјалну реинтеграцију детета и ученика које је извршило, односно било изложено насиљу, злостављању или занемаривању. Забрана насиља, злостављања и занемаривања у установи односи се на сваког - децу, ученике, запослене, родитеље, односно друге законске заступнике и трећа лица.

**Насиље и злостављање** – сваки облик једанпут учињеног, односно поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета/ученика или запосленог.

**Занемаривање** и немарно поступање – пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету/ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета/ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

## ОБЛИЦИ НАСИЉА И ЗЛОСТАВЉАЊА

**Физичко** насиље и злостављање је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета/ученика или запосленог; физичко кажњавање деце/ученика од стране запослених и других одраслих особа.

**Психичко** насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета/ученика или запосленог.

**Социјално** насиље и злостављање је понашање којим се искључује дете/ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем из заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

**Електронско** насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства (СМС, ММС, чет, друштвене мреже и сл.)

**Осим наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз:**

**Злоупотребу** детета/ученика – чињење или нечињење појединца или установе које наноси штету, негативно утиче на безбедан развој и доводи га у немоћан положај према појединцу или установи (у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе).

**Сексуално** насиље и злостављање је понашање којим се дете/ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

**Насилни екстремизам** – промовисање, заговарање, подржавање, припремање и учествовање у идеолошки мотивисаном насиљу за остваривање друштвених, економских, верских, политичких и других циљева.

**Трговина људима** – врбовање, превозење, пребацивање, скривање или примање лица, путем претње силом или употребом силе или других облика присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја или давања или примања новца или користи да би се добио пристанак лица које има контролу над другим лицем у циљу експлоатације.

**Експлоатација** детета/ученика – рад који није у најбољем интересу детета/ученика, а у корист је другог лица, установе или организације.

### Основни појмови

**Дискриминација** – понашање којим се на посредан/непосредан, отворен/прикривен начин неоправдано прави разлика или неједнако поступа/пропушта чињење (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лице/групе лица, чланове њихових породица, њима блиска лица, које се заснива на (раси, полу, здравственом стању, социјалном пореклу..) и другим личним својствима.

**Насилно понашање није увек дискриминаторно, али свако дискриминаторно понашање јесте насилно.**

### Превентивне активности

Циљ превентивних активности је да се подигне свест о осетљивост ученика, њихових родитеља, свих запослених – заправо свих чинилаца који учествују у школском животу, за препознавање свих облика насиља, злостављања и занемаривања, као и да се негује атмосфера толеранције, уважавања и комуникације у којој се насиље било које врсте не толерише. Поред тога, циљ ових активности је и да се истичу и унапређују знања, вештине и ставови неопходни за конструктивно реаговање у ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања, као и да се обезбеди заштита деце, ученика, родитеља и свих запослених од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. Оно што сви морамо да знамо је да можда нећемо увек моћи да спречимо појаву неких од облика насиља, важно је међутим, да

као школа, односно сви који смо укључени у рад школе, увек реагујемо. У том смислу, планирамо, реализујемо и сагледавамо резултате превентивних и интервентних активности.

**Превентивне активности су:**

- ✓ Упознавање свих актера школе о Програму заштите (почетак школске године, носиоци: Тим за заштиту од насиља)
- ✓ Упознавање са правилима понашања и последицама кршења правила – кућни ред и Статут школе (почетак школске године, носиоци: учитељи, одељ. старешине)
- ✓ Организовање дежурства запослених и обезбеђења ради осигурања безбедности ученика у школи и дворишту, постојање видео надзора (током школске године, носиоци: директор школе)
- ✓ Редовно вођење књиге дежурства и евиденција случајева насиља у школи (током године, носиоци: дежурни наставници, стручни сарадници)
- ✓ Реализација превентивних активности у оквиру наставних и ваннаставних садржаја, које су планиране школским програмом и плановима рада наставника и стручних већа (током године, носиоци: учитељи, предметни наставници, одељењске старешине, стручне сараднице).
- ✓ Реализација радионица из области ненасилне комуникације („Буквара дечјих права“, „Чувара осмеха“, „Умеће одрастања“, „Учионица добре воље“ и др, током школске године, одељењске старешине, стручна служба)
- ✓ Организовање разноврсних ваннаставних активности
- ✓ Популаризовање читања књига и остале литературе у ненасилном решавању конфликта (током године, носиоци: одељ. старешине, наставници српског језика, библиотекар)
- ✓ Организовање спортских активности у школи (током године, токо обележавања „Дечије недеље“ носиоци: наставници физичког васпитања, учитељи, одељ. старешине)
- ✓ Учесће у хуманитарним акцијама са циљем да се код ученика развије емпатија и солидарност (током године, носиоци: ученици, учитељи, одељ. старешине)
- ✓ Предавања стручњака из других институција (по потреби, носиоци: стручна служба, одељ. старешине и гости – стручњаци)
- ✓ Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (Ученички парламент, Наставничко веће, Савет родитеља, Школски одбор и др. – током године)
- ✓ Стручно усавршавање запослених у установи и ван установе, предавања намењена запосленика и ученицима и родитељима (семинари, обуке, едукације и предавања)
- ✓ Сарадња са Центром за социјални рад и здравственом службом
- ✓ Министарство унутрашњих послова и Министарство просвете, Науке и технолошког развоја потписали су дана, 26. јуна 2017. Године, Протокол о сарадњи на Програму Основи безбедности деце, чији је циљ стицање нових и унапређивање постојећих знања, вештина и ставова ради подизања безбедоносне културе ученика четвртог и шестог разреда основне школе. Програм Основи безбедности деце реализоваће се током школске 2019/2020. године, у укупном трајању од осам месеци, кроз један час одељењског старешине на месечном нивоу, за ученике четвртог и шестог разреда. Термин одржавања на месечном нивоу планираће се у договору са предлагачем, одељењским старешином и директором школе.

На часовима одељењског старешине обрађиваће се теме: безбедност деце у саобраћају, Полиција у служби грађана, насиље као негативна појава, превенција и заштита деце од опојних дрога и алкохола, безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа, превенција и заштита деце од трговине људима, заштита од пожара, као и заштита од техничко-технолошких опасности и природних непогода.

Сходно наведеном, програм Основи безбедности деце реализоваће предавачи који поседују знања и вештине из области које се изучавају и који су запослени у Министарству унутрашњих послова.

## Интервентне активности

Интервентне активности представљају процедуре и поступке реаговања на насиље (било да се непосредно дешава или постоји сумња на насиље), након извршене процене нивоа ризика за безбедност ученика (ко су актери насиља, где се дешава или постоји сумња, да ли се насилно понашање понавља, облик и интензитет насиља, стварне и могуће последице насиља).

Процедуре у интервенцији су различите с обзиром на три ситуације – да ли се насиље јавља међу децом, од стране одраслог у школи или од стране одраслог ван школе, као и с обзиром на нивое испољавања насиља, злостављања и занемаривања.

### Разврставање насиља, злостављања и занемаривања по нивоима

Разврставање насиља, злостављања и занемаривања на нивое има за циљ обезбеђивање уједначеног поступања (интервенисања) установа у ситуацијама насиља и злостављања када су актери деца, односно ученици (дете – дете, ученик – ученик, дете и ученик – запослени). Исти облици насиља, злостављања и занемаривања могу да се појаве на више нивоа, али се разликују у интензитету, степену ризика, учесталости, последицама и учесницима.

### Редослед поступања у интервенцији

#### 1) Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања обавља се прикупљањем информација – директно или индиректно.

Установа проверава сваку информацију о могућем насиљу, злостављању и занемаривању и врши преглед видео записа уколико установа има електронски надзор над простором. Када родитељ пријави директору непримерено понашање запосленог према његовом детету, директор поступа у складу са законом.

У случају неосноване сумње појачава се васпитни рад и прати понашање учесника. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за извршено насиље, злостављање и занемаривање.

2) Зауостављање насиља и злостављања и смиривање учесника је обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог и дежурног наставника, да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике у акту насиља. У случају да запослени процени да је сукоб високо ризичан и да не може сам да га заустави, одмах ће тражити помоћ.

3) Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад) обавља се одмах након зауостављања насиља и злостављања. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу детета и ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад.

4) Консултације у установи се врше ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције, односно ради успостављања и развијања усклађеног, уједначеног и ефикасног поступања. у консултације у установи укључују се: одељењски старешина, дежурни наставник, васпитач, психолог, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент.

Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво насиља, злостављања и занемаривања, као и да одреде мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: министарство надлежно за послове образовања и васпитања (у даљем тексту: Министарство) – надлежну школску управу, центар за социјални рад, полицију, правосудне органе, здравствену службу и др.

5) Мере и активности предузимају се за све нивое насиља и злостављања. Оперативни план заштите сачињава се за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за сву децу и ученике – учеснике насиља и злостављања (оне који трпе, који чине и који су сведоци насиља и злостављања).

План заштите зависи од: врсте и тежине насилног чина, последица насиља по појединца и колектив, броја учесника и сл.

План заштите садржи: активности усмерене на промену понашања – појачан васпитни рад, рад са родитељем, рад са одељењском заједницом, укључивање ученичког парламента и савета родитеља, а по потреби и органа управљања; носиоце тих активности временску динамику; начине којима ће се обезбедити поновно укључивање свих учесника насиља, злостављања и занемаривања у ширу друштвену заједницу. Мере и активности треба да буду предузете уз учешће детета и ученика и да буду у складу са његовим развојним могућностима. Када тим за заштиту процени да постоји потреба да се, осим појачаног васпитног рада или васпитног рада који у интензитету одговара потребама детета, односно ученика, прилагоди и образовни рад, предложиће тиму за пружање додатне подршке ученицима припрему индивидуалног образовног плана.

План заштите сачињава тим за заштиту заједно са одељењским старешином, односно васпитачем, психологом, педагогом (уколико нису чланови тима за заштиту), директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. У припрему плана заштите, када год је могуће, установа ће укључити представнике одељењске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и децу, односно ученике – учеснике у насиљу и злостављању.

План заштите садржи и информације о мерама и активностима које установа предузима самостално, у сарадњи са другим надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.

За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту, надлежни јавни тужилац, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика.

Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако је директор учесник насиља, злостављања или занемаривања. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања.

**6) Ефекте предузетих мера и активности прати установа** (одељењски старешина, тим за заштиту, психолог и педагог) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање детета и ученика које је трпело и које је извршило насиље и злостављање, али и деце и ученика који су индиректно били укључени (сведоци).

Прати се и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби. Ефекте предузетих мера прате и надлежне службе Министарства

### **Евиденција и документација**

У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности школа:

- прати остваривање програма заштите установе;
- евидентира случајеве насиља, злостављања и занемаривања другог и трећег нивоа;
- прати остваривање конкретних планова заштите другог и трећег нивоа;
- анализира стање и извештава.

Одељењски старешина, односно васпитач бележи насиље на првом нивоу; прати и процењује делотворност предузетих мера и активности; подноси извештај тиму за заштиту, у складу са динамиком предвиђеном програмом заштите.

## Дигитално насиље – превенција и реаговање

**Приручник Дигитално насиље** – превенција и реаговање намењен је ученицама и ученицима, наставницама и наставницима, родитељима, као и свима који раде на заштити деце и младих од насиља, злостављања и занемаривања.

Током последње две деценије, интернет и дигитална технологија постали су саставни део живота људи широм света. Број корисника/ца интернета је са 2% у 1997. години порастао на приближно 40% у 2014. години. Према неким проценама, крајем 2015. године скоро половина светске популације (више од 3 милијарде људи) требало би да има приступ интернету.

Неоспорно је да дигиталне технологије пружају различите могућности за психо-социјални развој (проналажење информација, учење, истраживање, комуникација, забава, развој креативности), образовање и социјалну укљученост младих. Међутим, небезбедно коришћење дигиталне технологије носи са собом бројне ризике, поготову када су у питању деца и млади.

Дигитално насиље (енг. cyberbullying) је коришћење дигиталне технологије (интернета и мобилних телефона) с циљем да се друга особа узнемири, повреди, понизи и да јој се нанесе штета. Оно се може вршити директно или индиректно (преко посредника), уплићањем других особа у вршење насилне активности, са или без њиховог знања (нпр. у име неке особе, са њене адресе или профила, шаљу се узнемирујуће поруке или се остављају на блогу, чету, форуму или профилу других особа). Дигитално насиље обично се дешава међу младима, међутим, нису ретки случајеви када су одрасле особе насилне према деци и младима на интернету. У тим случајевима најчешће је реч о малтретирању (енг. cyber-harassment) или прогањању (енг. cyber-stalking) путем интернета, што представља кривично дело и кажњиво је законом.

Данас се дигитално насиље најчешће врши путем:

- социјалних мрежа и платформи за дељење видео садржаја (нпр. Facebook, Google+, My Space, Twitter, Ask.fm, Omegle, YouTube, Instagram, Flickr, Snapchat и др. );
- СМС порука и телефонских позива; имејлова;
- инстант порука (IMs – instant messages) и
- текстуалних порука (нпр. WhatsApp, Skype, Viber и др.);
- сликовних порука и видео материјала; причаоница или „соба за четовање” (енг. chat rooms); блогова, форума; онлајн видео-игара

У превенцији дигиталног насиља кључну улогу имају: дигитална писменост и стицање социјалних вештина. Превентивне активности које образовно-васпитна установа предузима у вези са заштитом деце од насиља, укључујући и дигитално насиље, прописане су Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о протоколу поступања у одговору на насиље, злостављање и занемаривање.

### Превентивне активности

- Уређивање посебне странице на веб страници школе и обавештавање ученика и родитеља о дигиталном насиљу, писање и објављивање чланака;
- Стављање кутије у хол школе, у коју ученици/е, наставници/е и родитељи могу да убацују записе о својим искуствима у вези са насиљем на интернету и коришћење тог материјала током разговора, радионица;
- Организовање квизова о дигиталном насиљу на нивоу одељења или школе (могу да се укључе и наставници/е и родитељи, тимови који учествују могу да буду састављени од деце и одраслих);

- Организовање различитих активности на нивоу школе или одељења поводом Дана безбедног интернета (овај дан обележава се сваке године, другог уторка у фебруару, у преко 100 земаља света, на свим континентима) или Дана дигиталног учења;
- Реализовање радионица са одељењским старешинама (Приручник са дигитално насиље)
- Обавештавање и информисање родитеља о Дигиталном насиљу на родитељским састанцима;
- Обавештавање ученика о дигиталном насиљу на ЧОС-у;

### **Интервентне активности:**

Сви облици насиља, злостављања и занемаривања, као и интервентне мере и активности које је образовно-васпитна установа у обавези да предузме, разврстане су на три нивоа (при чему су на првом нивоу најлакши облици насиља).

**Први ниво:** Електронско (дигитално) насиље Узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука (СМС, ММС).

Активности предузима самостално одељењски старешина, наставник/ца, односно васпитач/ица, у сарадњи са родитељем, да би се појачао васпитни рад са васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика/ца и индивидуално.

**Други ниво:** оглашавање, снимање и слање видео-снимака, злоупотреба блогова, форума и разговора на чету, снимање појединаца/ки против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и фотографија.

Активности предузима одељењски старешина, односно васпитач/ица, у сарадњи са педагогом/шкињом, психологом/шкињом, тимом за заштиту и директором/ком, уз обавезно учешће родитеља, да би се појачао васпитни рад. Уколико појачани васпитни рад није делотворан, директор/ка покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру, у складу са Законом.

**Трећи ниво:** Снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и фотографија, дечија порнографија.

Активности предузима директор/ка с тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција и друге организације и службе). Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу ученика/це, тј. може да му/јој штети, угрози његову/њену безбедност или омета поступак у установи, директор/ка обавештава центар за социјални рад, односно полицију. На овом нивоу обавезан је интензиван васпитни рад примерен потребама ученика/це, као и покретање васпитно-дисциплинског поступка и изрицање мере, у складу са Законом. Ако је за рад са учеником/цом ангажована и друга организација или служба, установа остварује сарадњу са њом и они међусобно усклађују активности.

Како да реагују одрасле особе у ситуацијама када дете или ученик/ца доживи дигитално насиље?

- Схватите ваше дете или ученика/цу озбиљно, слушајте пажљиво и стрпљиво. Уколико дете жели да разговара с вама о нечему што га је узнемирило на интернету, схватите то озбиљно и онда када то из ваше перспективе није озбиљан проблем. Похвалите дете што је показало спремност да разговара о проблему, јер деци често није лако да разговарају о ономе што их је узнемирило.
- Пронађите одговарајуће место и оставите довољно времена за разговор. Разговор с дететом водите на мирном месту на коме се и ви и дете осећате пријатно и где вас други неће ометати и узнемиравати. Одвојите довољно времена за разговор, посветите време само детету.
- Пре него што започнете разговор, будите у контакту са својим осећањима. Уколико сте узрујани, узнемирани или љути на дете или ученика/цу, није прави тренутак за разговор. Савладајте негативне емоције, не дозволите да вама управљају емоције. Покушајте да се уживите у дететову позицију, замислите како бисте се ви осећали у сличној ситуацији.

- Имајте на уму да сте ви модел понашања за дете 5. Предузмите конкретне кораке: Коме пријавити дигитално насиље ? 1. 2. Деца уче како да се понашају посматрајући понашање одраслих. Посматрање понашања представља много ефикаснији васпитни поступак него што је директно подучавање од стране одраслих (вербално изречене поруке о томе шта је добро а шта не).
- Пружите детету безусловну подршку Без обзира шта се догодило и ко је „крив“, покажите вашем детету или ученику/ци да сте спремни да их подржите у решавању проблема.

Предузмите конкретне кораке:

- реците детету или ученику/ци да не одговара на насилне, претеће, сумњиве поруке, телефонске позиве;
- кажите му/јој да не брише поруке или слике, јер могу послужити као доказ;
- контактирајте вашег интернет провајдера и пријавите му насиље;
- контактирајте школу (родитељи) или родитеље (запослени/е у школи) и информишите их о томе што се догодило, као и о евентуалним променама расположења и понашања код детета;
- контактирајте полицију ако поруке садрже претње насиљем, ухођење, напаствовање, дечију порнографију или када претходни кораци нису дали резултате.

Коме пријавити насиље:

- Сваки облик насиља, па и дигитално насиље, пријављује се школи: наставнику/ци и одељењском старешини. У зависности од нивоа насиља, активности у вези са заштитом предузима сам наставник/ца и одељењски старешина, тим за заштиту од насиља, односно унутрашња заштитна мрежа, или се укључује спољашња заштитна мрежа (остале установе: центар за социјални рад, полицијска управа, установе здравствене заштите).
- Образовно-васпитна установа је у обавези да сваки облик насиља трећег нивоа пријави надлежној школској управи у року од 24 сата.
- У оквиру Министарства просвете, науке и технолошког развоја функционише СОС телефонска линија. На број телефона 0800/200- 201 може да се пријави сваки облик насиља, па и дигитално насиље.

*Извор: Дигитално насиље – превенција и реаговање*

*Издавачи: Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и*

*Педагошко друштво Србије*

*Ауторке: Добринка Кузмановић, Биљана Лајовић, Смиљана Грујић и Гордана Меденица*

#### **4. Мере превенције осипања ученика**

Циљ је трагање за ефикасним начинима превенције осипања као и адекватног реаговања, односно интервенисања када дође до осипања.

1. Увођење функционалног система за рану идентификацију ученика под ризиком од осипања и реаговање
2. Успостављање додатних мера и активности на нивоу школе за превенцију раног напуштања образовања кроз укључивање родитеља у превенцију осипања

| Задаци                                                                             | Носиоци                               | Време реализације |
|------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|-------------------|
| Сарадња са групом предшколске установе                                             | Педагог школе                         | Током године      |
| Прикупљање података за идентификацију ученика под ризиком од осипања               | Педагог, одељењске старешине          | Током године      |
| Идентификација ученика са ризиком од осипања                                       | Педагог, одељењске старешине          |                   |
| Сачињавање Плана превенције осипања                                                | Педагог, одељењске старешине, Тио тим |                   |
| Сарадње са родитељима (тимови, Савет родитеља)                                     | Чланови тимова, педагог, директор     | Током године      |
| Креирање мера подршке за ученике под ризиком од осипања                            | Педагог, одељењске старешине          | Током године      |
| Сарадња са средњим школама, праћење напредовања ученика након уписа у средњу школу | Педагог, одељењске старешине          | Јуни, септембар   |

**5.Друге мере усмерене на достизање циљева образовања и васпитања који превазилазе садржај појединих наставних предмета по предметима:**

| Задаци                                                                                                                                                                                                    | Активност                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Носиоци активности | Време реализације | Исход                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Евалуација                                                        | Носиоци евалуације | Време евалуације |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|--------------------|------------------|
| <b><u>ИСТОРИЈА</u></b><br>1.Стицање и развијање знања о Моравској Србији и српским обласним господарима и уочавање узрока слабљења српских земаља и последице тог слабљења са вештином сналажења на карти | а) Самостално или у групи припремају презентацију о <i>кнезу Лазару и кнегињи Милицы и њиховим улогама у српском средњовековном друштву</i><br>б) Пишу есеј на једну од могућих тема:- <i>престоница деспота Стефана, Косовска битка и косовски мит</i><br>в) Показују на карти територије које су Османлије освојиле током 14. и почетком 15. века, Моравску Србију, Српску деспотовину, правце сеобе Србаа крајем 14. и поч. 15. века | Ученици            | април,мај         | Опишу узроке слабљења српске државе ,процене улогу Моравске Србије у средњовековној историји Срба,прецизно наведу узроке и последице Косовске битке,праве разлику између косовске легенде и историје Косовске битке, процене улогу породице Лазаревић у последњим деценијама средњовековне српске државе,покажу на карти Српску деспотовину, Газиместан, Београд, Смедерево | Усмена-анализа презентација, писмених радова и сналажења на карти | ученици            | мај              |

|                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                            |                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                               |                |                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------------|
| <p>2. Развијање знања о узроцима,поводу,току и значају: Енглеске, Америчке и Француске револуције и развијање критичког односа према историјским изворима</p> | <p>а) Наставник формулише главни садржај и тако мотивише и мисаоно активира ученике;одабира наставна средства- историјске карте,графиконе, историјске изворе(визуелни и текстуални); формулише задатке за одељење,организује рад ученика на нивоу одељења, вреднује рад ученика<br/>б) Ученици учествују у обнављању градива, мисаоно су ангажовани, учествују у раду одељења и доприносе решавању задатака које је одељење добило;повезују усвојена знања,користе уџбеник, анализирају историјске изворе;вреднују сопствени рад<br/>-Анализа историјског извора-карикатуре из времена енглеске, америчке и француске револуције<br/>-Анализа револуције без крви илустрације из уџбеника<br/>-Анализа Бостонске чајанке илустрације из уџбеника<br/>-Анализа илустрације из уџбеника освајање Бастиље<br/>-Анализа текста Декларације независности, Декларација права и Декларација о правима човека и грађанина<br/>-анализа извора о Енглеској, Америчкој и Француској револуцији</p> | <p>Ученици и наставник</p> | <p>фебруар</p> | <p>Ученик ће :<br/>-знати узрок,повод и ток Енглеске, Америчке и Француске револуције<br/>-знати и разумети значај и последице Енглеске, Америчке и Француске грађанске револуције<br/>-знати појаве, догађаје и личности који су обележили доба Енглеске, Америчке и Француске грађанске револуције<br/>-знати да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и умеће да их повеже са с претходним историјским знањем<br/>-умети да одреди разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву</p> | <p>Усмена анализа историјских извора, графикона, карикатура, илустрација и текстуалних историјских извора</p> | <p>ученици</p> | <p>фебруар</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------------|

|                                                                                                                                       |                                                      |                                                                                                       |            |                                                                                                                   |                                                                |                     |               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|---------------------|---------------|
| <b><u>ХЕМИЈА</u></b><br>1.Сублимација-да ученици уоче да је сублимација физичка промена (промена агрегатног стања)                    | -посматрање<br>-уочавање<br>-извођење закључака      | Ученици                                                                                               | октобар    | Ученик ће разликовати физичке од хемијских промена                                                                | Усмена, оглед                                                  | Ученици             | октобар       |
| 2. Нафта-црно злато-да ученици сазнају да је нафта једини природни извор угљо-водоника, да се из ње добијају бензин,керозин, дизел... | -учешће у разговору<br>-повезивање                   | Ученици                                                                                               | фебруар    | Ученици ће сазнати да је нафта једини природни извор угљо-водоника, да се из ње добијају бензин,керозин, дизел... | Усмена                                                         | Ученици             | фебруар       |
| 3.Мирис воћа-да мирис воћа потиче од естара<br>-сазнати шта су естри,физичка својства, где се користе                                 | -извођење огледа<br>-уочавање<br>-доношење закључака | Ученици и наставник                                                                                   | Април      | Ученик ће знати шта су естри, како се добијају, где се налазе, физичка својства и примену у свакодневном животу   | Усмена                                                         | Ученици             | Април         |
| <b><u>СРПСКИ Ј.</u></b><br>1.Упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета                   | Прикупљање народне књижевности у Мраморку            | Заинтересовани ученици виших разреда, наставник и старији становници села који чувају народну баштину | 2019/2022. | Састављена збирка текстова народних умотворина са подацима од кога се шта забележило                              | Читање на часовима додатне или редовне наставе, давање мишљења | Ученици и запослени | У току године |

|                                                                                                                                            |                                                                           |                                                                                                       |                     |                                                                               |                                                                          |                           |                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|---------------------------|-----------------------------------|
| Упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета                                                     | Прикупљање архаизама и локализама и састављање речника                    | Заинтересовани ученици виших разреда, наставник и старији становници села који чувају народну баштину | 2019/2022.          | Нека врста речника архаизама и локализама на територији Мраморка са означањем | Читање на часовима додатне или редовне наставе, давање мишљења           | Ученици и запослени       | У току године                     |
| Развијање потребе за књигом и навикавање на самостално коришћење библиотеке                                                                | Истраживање о животу и делима писаца који се не обрађују у основној школи | Ученици виших разреда. наставник српског језика                                                       | 2019/2022.          | Презентација или дневник прочитаних књига                                     | Ученици презентују своје радове                                          | Ученици и запослени       | У току године, после презентовања |
| Развијање потребе за књигом и навикавање на самостално коришћење библиотеке и поступно овладавање начином вођења дневника и прављењем фиша | Истраживачки рад на тему: Живот и дело писаца у јубиларној години         | Ученици виших разреда. наставник српског језика                                                       | 2019/22..г<br>одина | Презентација или дневник прочитаних књига, плакати, анализе,                  | Представљање на тематским часовима или у холу школе                      | Ученици и запослени       | У току године,                    |
| <b>математика</b><br>1.Поделити ученике у групе, где свака група бира познатог математичара о којем ће писати и правити презентацију.      | Израда семинарског рада                                                   | Ученици 7. разреда                                                                                    | Прво полугодисте    | Powerpoint презентација                                                       | Процена урађеног задатка испитивањем других представника група - слушаца | Представници других група | Време након презентације          |

|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               |                                  |                               |                                                                |                                                                                 |                                                                             |             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|-------------------------------|----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 2. Поделити ученике у групе од по 4 ученика (капитен и 3 члана), који ће учествовати у математичком квизу. Правила квиза, игре и питања одређује наставник. | Учествовање у играма квиза и буђење такмичарског духа.                                                                                        | Ученици 8. разреда               | Децембар                      | Развој критичког и логичког мишљења. Тимски рад.               | Трочлани жири састављен од наставника и ученика. (1 наставника и 2 ученика)     | Трочлани жири састављен од наставника и ученика. (1 наставника и 2 ученика) | Крај квиза. |
| <b>физика</b><br>1. Две куглице од зове обешене су једна поред друге (једнаке). Ако једну наелектришимо наведи и објасни седам фаза даљег дешавања.         | Објаснити фазе дешавања                                                                                                                       | Ученици и наставник              | мај 2019/22г.                 | Проверити да ли су ученици савладали електростатичку индукцију | Путем усмених питања                                                            | наставник                                                                   | мај 2020.г. |
| 2. Дате су две завојнице (једна поред друге). Прва је прикључена за - пол, а друга за + пол.                                                                | Објаснити настале појаве                                                                                                                      | Ученици и наставник              | мај 2019/22г.                 | Проверити ниво савладаности магнетног поља.                    | Путем усмених питања                                                            | наставник                                                                   | мај 2020.г. |
| <b>биологија</b><br>1. Проширивање сазнања о биљном свету у непосредном окружењу                                                                            | Сакупљање биљака у окружењу, из рада хербаријума, претрага интернет страница, коришћење енциклопедије ради проширивања сазнања о биљном свету | Ученици 5., 6. и 7. и 8. разреда | марта, приликом маја, октобар | Проширивање сазнања о разноврсности биљног света у окружењу    | Изложба хербаријума и презентација биљака, индивидуална и вршњачка презентација | Ученици петог разреда                                                       | Јун         |

|                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                        |                                                 |            |                                                                                                                                         |                                                                                          |                           |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|----------|
| 2.Проширивање<br>сазнања о<br>животињском свету<br>у непосредном<br>окружењу                 | сакупљање инсеката у<br>окружењу, израда<br>инсектаријума, претрага<br>интернет страница                                                                                                                               | Ученици<br>шестог<br>разреда                    | април, мај | Проширивање<br>сазнања о<br>животињском<br>свету (инсеката)<br>у окружењу                                                               | Презентација<br>инсектаријум<br>а, изложба,<br>индивидуалн<br>а и вршњачка<br>евалуација | ученици шестог<br>разреда | јун      |
| 3. Извођење огледа<br>и посматрање<br>једноћелијских<br>праживотиња<br>микроскопом           | Донети воду из барског<br>екосистема,<br>микроскопско посматрање<br>грађе, илустрација у свесци                                                                                                                        | Ученици<br>шестог,<br>седмог и<br>осмог разреда | септембар  | Проширивање<br>сазнања о<br>једноћелијским<br>праживотиња<br>ма                                                                         | Израда<br>илустраци<br>ја и<br>презентација<br>по групама                                | Ученици шестог<br>разреда | октобар  |
| <b>географија</b><br>1. Да ли савремено<br>човечанство може<br>изаћи из "стаклене<br>баште"? | - <u>Ученици</u> : -мобилицу<br>постојећа знања и искуства;<br>- продукују велики број<br>идеја;<br>- дискутују и излажу<br>- <u>Наставник</u> :<br>- усклађује циљеве са оним<br>што жели да постигне са<br>ученицима | ученици<br>седмог и<br>осмог разреда            | новембар   | Ученици ће<br>уочавати везе и<br>односе између<br>природе и<br>људског<br>друштва                                                       | усменим<br>испитива<br>њем                                                               | ученици                   | новембар |
| 2. Зачини и њихово<br>порекло                                                                | - <u>Ученици</u> : -мобилицу<br>постојећа знања и искуства;<br>- продукују велики број<br>идеја;<br>- дискутују и излажу<br>- <u>Наставник</u> :<br>- усклађује циљеве са оним<br>што жели да постигне са<br>ученицима | ученици<br>седмог и<br>осмог разреда            | фебруар    | Ученици ће<br>уочавати везе<br>између<br>географских<br>открића. географ<br>ског положаја<br>земаља и<br>исхране<br>појединих<br>народа | усменим<br>испитива<br>њем                                                               | ученици                   | фебруар  |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                    |                                      |       |                                                                                           |                            |         |       |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|-------|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|---------|-------|
| 3. Филмска<br>индустрија-Боливуд | <p>-<u>Ученици</u>: -мобишишу<br/>постојећа знања и искуства;<br/>- продукују велики број<br/>идеја;<br/>-дискутују и излажу</p> <p>-<u>Наставник</u>:<br/>-усклађује циљеве са оним<br/>што жели да постигне са<br/>ученицима</p> | ученици<br>седмог и<br>осмог разреда | април | Ученици ће<br>познавати и<br>уважавати<br>различитости<br>народа и култура<br>Јужне Азије | усменим<br>испитива<br>њем | ученици | април |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|-------|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|---------|-------|



## 6. План припреме за завршни испит

Припремна настава биће организована за ученике осмих разреда током године, а интензивније у мају и јуну месецу, за полагање завршних испита испита из српског језика, математике, историје, географије, хемије, биологије и физике. Такође, припремна настава ће бити реализована и за ученике који полажу разредне или поправне испите у складу са календаром школе и Законом.

### ПРИПРЕМНА НАСТАВА ЗА ПОЛАГАЊЕ ЗАВРШНОГ ИСПИТА НА КРАЈУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ Српски језик

- Иницијално тестирање ученика 8. разреда на почетку школске године и на крају првополугодишта или на самом почетку другог полугодишта.– задатке давати из збирки задатака за завршни испит(више издавача), осим области које нису обрађене.

- Припремна настава ће се реализовати током целе године – креће од октобра. Овај план је оријентациони. Минимални број часова је 10, али ће се он повећавати ако буде имало прилике, нпр. замене и слично, а све то има везе и са распоредом часова и осталим ваннаставним активностима, али и интересовања ученика. Сваког часа редовне наставе биће понављања градива бар пет минута из различитих области, као што је:

- 1.Књижевност петог разреда
- 2.Књижевност шестог разреда
- 3.Књижевност седмог разреда
- 4.Писано изражавање
- 5.Разумевање прочитаних текстова
- 6.Непознати задаци из области граматике
- 2.Падежи, значења и падежна синонимија-октобар
- 3.Глаголи и глаголски облици-новембар
- 4.Именичке и придевске заменице-децембар
- 5.Грађење речи-јануар
- 6.Гласовне промене-јануар
- 7.Конгруенција речи и конституентска функција-фебруар
- 8.Развој језика-март
- 9.Синтагме-април
- 10..Независне и зависне реченице-мај

## ОРИЈЕНТАЦИОНИ ПЛАН Припремне наставе за 8. разред из историје

| Редни број | Назив наставне теме                                                          | Број часова |
|------------|------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 1.         | Увод у историју, рачунање времена                                            | 1           |
| 2.         | Стари век (Стари Исток, Грчка, Хеленизам и Рим)                              | 1           |
| 3.         | Европа, средоземље и Срби у раном средњем веку                               | 1           |
| 4.         | Европа и Срби у позном средњем веку                                          | 1           |
| 5.         | Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања                  | 1           |
| 6.         | Доба револуција                                                              | 1           |
| 7.         | Српски народ под страном влашћу од краја 18. до седамдесетих година 19. века | 1           |
| 8.         | Српски народ крајем 19. и поч. 20. века                                      | 1           |
| 9.         | Први светски рат                                                             | 2           |
| 10.        | Други светски рат и послератни период                                        | 2           |
|            | УКУПНО                                                                       | 12          |

## Оријентациони план припремне наставе из математике за 8. разред

| Редни број | Назив наставне теме                                        | Број часова |
|------------|------------------------------------------------------------|-------------|
| 1.         | Скуп реалних бројева и операције са њима                   | 2           |
| 2.         | Једначине и неједначине у скупу реалних бројева            | 2           |
| 3.         | Дијагонале многоуглова и површине правилних многоуглова    | 1           |
| 4.         | Питагорина теорема и примене                               | 1           |
| 5.         | Линеарна функција                                          | 1           |
| 6.         | Системи једначина са две непознате                         | 1           |
| 7.         | Графичко представљање статистичких података                | 1           |
| 8.         | Површина и запремина призме, пирамиде, ваљка, купе и лопте | 2           |
| 9.         | Проблемски задаци                                          | 2           |
| 10.        | Тест провера                                               | 2           |
|            |                                                            |             |
|            | УКУПНО                                                     | 15          |

**План припремне наставе у 8.разреду за БИОЛОГИЈУ  
током шк. 2019/20 – 2021/22 године**

| Бр.теме       | Наставна тема                                                            | број часова |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 1.            | ЕКОЛОГИЈА И ЖИВОТНА СРЕДИНА                                              | 4           |
| 2.            | УГРОЖАВАЊЕ, ЗАШТИТА И<br>УНАПРЕЂИВАЊЕ<br>ЕКОСИСТЕМА – ЖИВОТНЕ<br>СРЕДИНЕ | 4           |
| 4.            | ГЛОБАЛНЕ ПОСЛЕДИЦЕ<br>ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ                         | 4           |
| 5.            | ЖИВОТНА СРЕДИНА И ОДРЖИВИ<br>РАЗВОЈ                                      | 4           |
| 6.            | ЖИВОТНА СРЕДИНА, ЗДРАВЉЕ И<br>КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА                            | 4           |
| Укупно часова |                                                                          | 20          |

**ПЛАН И ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ ЗА ПОЛАГАЊЕ ЗАВРШНОГ  
ИСПИТА ШКОЛСКЕ 2019/22**

Одељење у коме се изводи припремна настава: 8.разреду

| Ред<br>ни<br>број<br>часа | Разред | Редни<br>број<br>наставн<br>е теме | Наставна тема                            | Наставни садржаји који ће<br>се утврђивати тј.<br>понављати                                                                                                                                                                                      | Месец  | Број<br>часова |
|---------------------------|--------|------------------------------------|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------------|
| 1.                        | ПЕТИ   | 1. и 2.                            | Увод у<br>географију;<br>Васиона и Земља | Предмет проучавања и<br>подела географије; Васиона<br>и васионска тела; Сунчев<br>систем; Сателити и мала<br>тела Сунчевог система;<br>Облик и величина Земље                                                                                    | јануар | 1              |
| 2.                        | ПЕТИ   | 3.                                 | Географска карта                         | Географска и картографска<br>мрежа; Географска ширина<br>и дужина; Приказивање<br>Земљине површине;<br>Глобус; Географски<br>садржај и елементи карте;<br>Надморска и релативна<br>висина; Приказивање<br>рељефа на карти;<br>Оријентација карте | јануар | 1              |

|     |       |             |                                                                                       |                                                                                                                                                                                    |         |   |
|-----|-------|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|---|
| 3.  | ПЕТИ  | 4.1. и 4.2. | Планета Земља                                                                         | Ротација и револуција Земље и њихове последице; Постанак и унутрашња грађа Земље; Врсте стена; Литосферне плоче, вулкани и земљотреси; Рељеф, планине и равнице                    | фебруар | 1 |
| 4.  | ПЕТИ  | 4.3. и 4.4. | Планета Земља                                                                         | Обликовање рељефа дејством спољашњих сила; Атмосфера: састав, структура, значај; Време и клима; Загађивање атмосфере                                                               | фебруар | 1 |
| 5.  | ШЕСТИ | 2, 3. и 4.  | Планета Земља; Становништво и насеља на Земљи; Географска средина и људске делатности | Сви наставни садржаји предвиђени у оквиру ових наставних тема                                                                                                                      | март    | 1 |
| 6.  | ШЕСТИ | 5.          | Регионална географија Европе                                                          | Природне и друштвено-географске карактеристике Европе, њених регија и држава                                                                                                       | март    | 1 |
| 7.  | СЕДМИ | 2.          | Географске одлике Азије                                                               | Природне и друштвено-географске карактеристике Азије као целине, њених регија и држава                                                                                             | март    | 1 |
| 8.  | СЕДМИ | 3.          | Географске одлике Африке                                                              | Природне и друштвено-географске карактеристике Африке, њених регија и држава                                                                                                       | април   | 1 |
| 9.  | СЕДМИ | 4, 5. и 6.  | Географске одлике Северне и Латинске Америке                                          | Природне и друштвено-географске карактеристике Северне и Латинске Америке и њихових држава                                                                                         | април   | 1 |
| 10. | СЕДМИ | Од 7-10.    | Географске одлике Аустралије и Океаније и поларних области; Свет као целина           | Природне и друштвено-географске карактеристике Аустралије и Океаније и њихових држава, као и основне географске одлике Арктика и Антарктика; Политичка карта света и глобализација | април   | 1 |

|     |      |          |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                         |         |    |
|-----|------|----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|----|
| 11. | ОСМИ | 2. и 3.  | Географски положај, границе и величина Србије; Природно-географске целине Републике Србије                                                           | Географски положај, границе и величина Србије; Релјеф, хидрографија и клима Панонске низије и њеног јужног обода, као и Планинске регије, Косовске и Метохијске котлине | мај     | 1  |
| 12. | ОСМИ | Од 4- 8. | Становништво и насеља Србије; Привреда Србије; Завичајна географија; Срби ван граница Србије; Република Србија у савременим интеграцијским процесима | Сви наставни садржаји предвиђени у оквиру ових наставних тема                                                                                                           | мај     | 1  |
|     |      |          |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                         | Укупно: | 12 |

Напомена: План је оријентациони и уколико буде било потребе за додатним часовима припремне наставе, доћи ће до његове корекције. Због одржавања и допунске наставе у осмом разреду, планирано је да се одрже два часа припремне наставе на којима ће се обнављати градиво осмог разреда (за понављање наставног градива из географије од 5- до 7. разреда планирана су по четири часа).

### Припремна настава за завршни испит ученика 8. разреда Наставни предмет: физика

Припрема ће се одржати током другог полугодишта у укупном обухвату од 4 теме, и то:

#### 1. ТЕМА            КРЕТАЊЕ

1.        Зависност пређеног пута од времена, код равномерног праволинијског кретања.
2.        Променљиво праволинијско кретање. Средња брзина.
- СИЛА
3.        Сила као мера узајамног деловања два тела
4.        Правац и смер деловања силе

#### 2. ТЕМА            МАСА И ГУСТИНА

1.        Притисак чврстих тела
2.        Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак.
3.        Инертност тела. Закон инерције (Први Њутнов закон механике).
- ПРИТИСАК
4.        Густина тела. Одређивање густине чврстих тела
5.        Преношење спољашњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима. Паскалов закон и његова примена

### 3. ТЕМА СИЛА И КРЕТАЊЕ

1. Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања.
2. Зависност брзине и пута од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању.
3. Слободно падање тела, бестежинско стање. Хитац навише и наниже.

#### РАВНОТЕЖА ТЕЛА

4. Полуга, момент силе. Равнотежа полуге и њена примена
5. Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његова примена

#### КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛЕ ТРЕЊА.

6. Слободно падање тела, бестежинско стање. Хитац навише и наниже.
7. Силе трења и силе отпора средине. Утицај ових сила на кретање тела

### 4. ТЕМА МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА

1. Механички рад. Рад силе. Рад силе теже и силе трења.
2. Веза између промене механичке енергије тела и извршеног рада. Закон о одржању механичке енергије.

3. Снага. Коефицијент корисног дејства.

#### ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ

4. Количина топлоте. Специфични топлотни капацитет. Топлотна равнотежа.

### План припремне наставе за полагање завршног испита 8. разреда хемија

Извођење припремне наставе из **предмета хемија** за полагање завршног испита ученика 8. разреда извешће се током другог полугодишта школске године. Трајање припрема је седам часова, а обухватиће се градиво из седмог и осмог разреда, кроз следеће теме:

- Основни хемијски појмови (1 час);
- Структура супстанце (2 часа);
- Неметали, оксиди, киселине (1 час);
- Метали, оксиди, базе (1 час);
- Угљоводоници (1 час);
- Органска једињења са кисеоником (1 час);

Теме : Угљоводоници и Органска једињења са кисеоником по наставном плану и програму обрађују се и утврђују током другог полугодишта тако да је број часова припремне наставе за ове две теме сасвим довољан.

### 7. План укључивања школе у националне и међународне развојне Пројекте

Идеја успостављања сарадње између две или више школа је шанса за даљи развој и умрежавање основних школа на националном и међународном нивоу. Школско партнерство је заправо вид сарадње који се успоставља између једне или више школа ван земље са циљем размене искустава и идеја и повезивање ученика и наставника између школа. Циљ ове сарадње би, између осталог, био и упознавање културе и историје народа који живи на територији Србије, али му корени потичу из других земаља.

Оваква сарадња омогућава не само сарадњу на нивоу образовања већ и промоцију и привредних и културних одлика одређеног локалитета. Због тога је веома важно укључивање свих чинилаца у процес изградње сарадње и партнерства школа.

Планирано је да то буде Румунија, пошто се у нашој школи факултативно и изборно учи румунски језик са елементима националне културе и у селу живе Румуни као национална мањина. Крајњи циљ је развијати генерације спремне да упознају и прихватају различите културе, и исте европске вредности, да стичу пријатеље и да негују идеју учења током целог живота. То се постиже управо непрекидним ширењем граница, физичких и духовних.

Учесници у пројекту:

- Носиоци пројекта су сви запослени у школи

Подручја рада

- размена искустава

- неформално образовање

- сарадња између градова и села

- дописивање

Начини рада

- припрема различитих пројеката, радионица, конференција

- форуми, видеоконференције

- Е-дружење

Трајање:

Трајање пројекта може бити неограничено.

Пројекти који се од школске 2018/19. године реализују у школи:

«Школа за 21. век»

«Пилот пројекат за додатну образовно-васпитну подршку развоју ученика у основној школи»

У наредном периоду школа планира да конкурише према Покрајинском секретаријату за образовање, управу, прописе и националне мањине-националне заједнице за актуелне програме и пројекте и према МПНТР.

## 8.Стручно усавршавање

Полазиште стручног усавршавања установе:

1. Нормативна акта (Закон о основама система образовања и васпитања, Закон о основној школи,
2. Правилник о сталном стручном усавршавању наставника, васпитача и стручних сарадника <http://www.zuov.gov.rs/ostali-propisi/>
3. Приручник за планирање стручног усавршавања и напредовања
4. Увид у рад запослених (посете часовима и др.)
5. Утврђивање потреба појединаца
6. Сагледавање понуде (Каталог програма сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника за
7. школску 2018/2019, 2019/2020. и 2020/2021. годину . <http://zuov-katalog.rs/index.php?action=page/catalog>
8. Препоруке запослених који су похађали одређени облик стручног усавршавања
9. Израда годишњег личног плана професионалног развоја
10. Остало

**Стално стручно усавршавање остварује се:**

- Угледним часовима са дискусијом и анализом
- Излагањем програма и семинара на састанцима стручних већа са обавезном дискусијом и анализом, приказом књиге, дидактичког материјала, приручника....
- Остваривањем програма огледа, пројеката, истраживања
- Похађањем акредитованих семинара који се налазе у Каталогу
- Разним активностима које организује Министарство-стручни скупови, летње и зимске школе, програме обука и студијска путовања.

**Компетенције стручног усавршавања су:**

K1 - компетенција за уже стручну област: српски језик, библиотекаство, математика, информатика, друштвене науке, природне науке, средње стручно образовање, страни језик, уметност, физичко васпитање, здравствено васпитање, предшколско васпитање и образовање, управљање, руковођење и норматива;

K2 - компетенција за подучавање и учење,

K3 - подршку развоју личности детета и ученика и

K4 - комуникацију и сарадњу из области: васпитни рад, општа питања наставе, образовање деце и ученика са посебним потребама, образовање и васпитање на језицима националних мањина.

**Приоритетне области везане за стручно усавршавање су:**

П1 - превенција насиља, злостављања и занемаривања;

П2 - превенција дискриминације;

П3 - инклузија деце;

П4 - развијање комуникацијских вештина;

П5 - учење и развијање мотивације за учење;

П6 - јачање професионалних капацитета запослених;

П7 - сарадња са родитељима, ученицима и ученичким парламентом и,

П8 - информационо-комуникационе технологије.

| Активност                                                                                                                                                            | Временска динамика                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| Формирање Тима, именовање координатора, усвајање извештаја о стручном усавршавању у школској години                                                                  | септембар                            |
| Разматрање и ревидирање интерног документа о стручном усавршавању у установи                                                                                         | септембар, током године по потреби   |
| Планирање стручног усавршавања на навоу већа за школску годину (стручно усавршавање у установи и стручно усавршавање ван установе)<br>Предлог акредитованих семинара | септембар<br>релозација током године |
| Реализација стручног усавршавања у установи и ван установе                                                                                                           | током године                         |
| Информисање и праћење новина у области стручног усавршавања                                                                                                          | током године                         |
| Подношење извештаја о реализацији стручног усавршавања                                                                                                               | крај школске године                  |



## 9. Мере за увођење иновативних метода наставе, учења и оцењивања ученика

| ЗАДАЦИ                               | АКТИВНОСТИ                                                                                           | НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ             | ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ                                                      | ИСХОД                                                                                     | ЕВАЛУАЦИЈА                                                      | НОСИОЦИ ЕВАЛУАЦИЈЕ                                              | ВРЕМЕ ЕВАЛУАЦИЈЕ  |
|--------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|-------------------|
| Учење на даљину преко школског сајта | Наставници лекцију објављују на сајту школе, а ученици се припремају за час код куће.                | Сви наставници                 | Школска година, детаљи ће бити дати у оперативним плановима наставника | Коришћење интернета и друштвених мрежа у корист функционалног знања                       | Попуњене табеле које сваки наставник прилаже тиму за евалуацију | Драгана Лазаревић, Ненад Кебић, Даниела Главонић                | Квартални преглед |
| Коришћење smart табле                | Интерактивне презентације                                                                            | Драгана Лазаревић, Ненад Кебић | Друго полугодиште                                                      | способност сналажења са новим технологијама и стварање ученика-сарадника у настави        | Путем анкета ученика након часа                                 | Драгана Лазаревић, Ненад Кебић, Даниела Главонић                | Квартални преглед |
| Израда flash анимација               | Представљање лекције у виду анимације уз помоћ пројектора                                            | Сви наставници                 | Школска година, детаљи ће бити дати у оперативним плановима наставника | Приближавање градива ученику на занимљив начин коришћењем анимација                       | Израђене анимације ће чинити збирку радова наставника           | Драгана Лазаревић, Ненад Кебић, Даниела Главонић                | Квартални преглед |
| Држање угледног часа                 | Активности ће бити индивидуалне за сваког наставника и то ће бити предвиђено у оперативним плановима | Сви наставници                 | Школска година, детаљи ће бити дати у оперативним плановима наставника | превазилажење традиционалног начина предавања увођењем иновација и занимљивих метода рада | Попуњене табеле које сваки наставник прилаже тиму за евалуацију | Жељка Марковић, Родика Стеријан, Мариника Пурић, Бранкица Савић | Квартални преглед |

|                    |                                                                                                                                                                                                |                                     |                                                                                                                                                           |                                                  |                                 |                                                 |                   |
|--------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|---------------------------------|-------------------------------------------------|-------------------|
| Школа за<br>21.век | Интерактивне радионице у којима ученици користе микробит уређаје као алат који им је неопходан да би осигурали ефективно учење вештина критичког мишљења и решавања проблема у својим школама. | Кебић Ненад<br>Викторија<br>Крничан | Школа је дужна да спроводи до октобра месеца шк.2019/20.године , а након тога у складу са својим потребама. План рада радионица је у складу са пројектаом | Размена идеја и мишљења савременим методама рада | Путем анкета ученика након часа | Ментор пројекта од стране Министарства просвете | Квартални преглед |
|--------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|---------------------------------|-------------------------------------------------|-------------------|

### 10. План напредовања и стицања звања наставника и стручних сарадника;

| Задаци                                                                   | Активности                                                                                                                                        | Носиоци активности                                                            | Време реализације    | ИСХОД                                                              | ЕВАЛУАЦИЈА                                                         | НОСИОЦИ ЕВАЛУАЦИЈЕ                                                         | ВРЕМЕ ЕВАЛУАЦИЈЕ       |
|--------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|----------------------|--------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| Детаљно разрадити и применити План стручног усавршавања у установи       | Бодовање одређене активности са одговарајућим бројем бодова сходно ангажованости.                                                                 | тим за стручно усавршавање                                                    | Октобар, новембар    | правилан однос ангажовања                                          | број бодова усклађен са ангажовањем наставника и сручног сарадника | тим за стучно усавршавање                                                  | током године           |
| Одржавање угледних часова                                                | Оперативни планови сарже унапред назначене и испланиране угледне часове.Развој тимског рада на Тематском дану и усаглашавање оперативних планова. | наставници разредне наставе , наставници предметне наставе                    | током школске године | развој тимског рада , унапређење наставе,одржавање угледних часова | процена успешности часа                                            | Педагог, Директор, наст.раз. и предметне наставе тим за стучно усавршавање | на крају сваког месеца |
| Организовање семинара на нивоу школе                                     | Одабир одговарајућих семинара на основу потребе школе                                                                                             | Тим за стручно усавршавање                                                    | током школске године | сручно усавршавање у установи                                      | примена нових сазнања у пракси                                     | наставници предметне наставе, нас.раз. Натаве и стручни сарадници          | током године           |
| Реализација стицања звања наставника и стручних сарадника на нивоу школе | Прикупљање потребних података и бодова за реализацију одређеног звања                                                                             | наставници разредне наставе , наставници предметне наставе и стручни срадници | током школске године | сручно усавршавање у установи                                      | бројстечених звања у установи                                      | наставничко веће                                                           | током године           |



## 11. План укључивања родитеља, односно другог законског заступника у рад школе

Учешће и подстицање све већег укључивања родитеља у живот и рад школе, однодне све аспекте школског живота је важан и неопходан услов квалитета процеса образовања и васпитања. Сарадња и заједничко деловање родитеља, односно породице и Школе је потребно како би се пратио, подстицао развој ученика. Сарадња и само укључивање родитеља у живот и рад школе има различите видове:

1. Информисање родитеља
2. Консултовање родитеља приликом доношења одлука које се тичу образовања и васпитања
3. Учешће родитеља у процесу одлучивања у различитим областима школског живота
4. Укључивање родитеља и старатеља у наставне и остале активности
5. Едукација и саветодавни рад са породицом

### Сарадња са родитељима одвија се и кроз рад:

- Савета родитеља
- Општинског Савета родитеља
- Школског одбора
- Родитељских састанака
- Индивидуалних разговора са родитељима
- Термина предвишених за „Отворена врата“
- Отворени дан Школе
- Електронски дневник
- Анкете и упитници
- Огласне табле
- Едукативни чланци на сајту Школе
- Приредбе, посете, спортска и друга такмичења ученика
- Коришћење школске библиотеке за родитеље
- Реализација излета, посета, екскурзија ученика
- Писана комуникација

| Облик сарадње                                                                         | Садржај                                                                                                                            | Реализатори                                                     | Време реализације                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| 1. Индивидуални разговори- информације информисање родитеља путем писане комуникације | Обавештавање о понашању ученика у породици, школи, успеху, напредовању                                                             | Одељенске старешине                                             | Сваке недеље, један термин („отворена врата“) |
|                                                                                       |                                                                                                                                    | Поједини наставници на захтев одељенског старешине или родитеља | По посебном договору                          |
| 2. Одељенски родитељски састанци                                                      | Упознавање са уџбеницима, наставницима, облицима и методама рада, кућним редом школе (права и обавезе ученика), наставним процесом | Одељенске старешине                                             | Током године                                  |

|                                                                                                                |                                                                                                             |                                                                  |                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| 3. Саветодавни рад са родитељима ученика чија деца имају тешкоћа у понашању и учењу                            | Различити облици саветодавног рада у зависности од проблема                                                 | Одељењски старешина, Педагог школе                               | Према потребама родитеља |
| 4. Учешће родитеља у изради ИОП планова                                                                        | Кроз разговор родитељи пружају битне информације о својој деци и помажу да се што прецизније уради ИОП план | Наставници, педагог, одељењске старешине                         | Од септембра до јуна     |
| 5. Отворени дан школе                                                                                          | Родитељи присуствују ОВ раду                                                                                | Директор, наставници                                             | Једном месечно           |
| 5. Деловање Савета родитеља                                                                                    | Према дефинисаној улози у Закону о основама система образовања и васпитања                                  | Родитељи, директор, педагог                                      | Од октобра до јуна       |
| 7. Учешће родитеља у Школском одбору, тимовима школе                                                           | Према пословнику и програму рада овог органа                                                                | Родитељи- чланови овог органа, тима                              | Од септембра до јуна     |
| 8. Учешће родитеља у пројектима школе                                                                          | Родитељи су укључени у рад школе                                                                            | Родитељи и наставници-учесници ових пројеката, директор, педагог | По посебном договору     |
| 9. Учешће родитеља у организацији излета и екскурзија                                                          | У циљу што боље организације излета и екскурзија, родитељи такође имају одређена задужења                   | Наставници, директор                                             | По посебном договору     |
| 10. Родитељи-учесници дружења у школи, прослава, годишњица, излета, организовање спортских сусрета са децом... | Укључивање у све важније школске активности                                                                 | Наставници, родитељи, директор, библиотекар                      | Од септембра до јуна     |

## 12. План сарадње и умрежавања са другим школама и установама;

Идеја успостављања сарадње између две или више школа је шанса за даљи развој и умрежавање основних школа на регионалном, националном и интернационалном нивоу. Оно што тренутно познајемо као вид сарадње и упознавања различитих региона и живота у њима су школске екскурзије, излети и настава у природи. Школско партнерство је заправо вид сарадње који се успоставља између једне или више школа у региону, земљи са циљем размене искустава и идеја и повезивање ученика и наставника између школа. Оваква сарадња омогућава не само сарадњу на нивоу образовања већ и промоцију и привредних и културних одлика одређеног локалитета. Због тога је веома важно укључивање свих чинилаца у процес изградње сарадње и партнерства школа.

Планирамо да сарадњу остваримо са школама у општини Ковин као и са суседним општинама и школским управама. Сарадња се огледа кроз одржавање огледних и угледних часова, спортска дружења, заједничке излете, посете приредбама, представама...

| Задаци                                                                                    | Активност                                                                                                                                      | Носиоци активности | Време реализације                         | Исход                          | Евалуација                                | Носиоци евалуације | Време евалуације               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-------------------------------------------|--------------------------------|-------------------------------------------|--------------------|--------------------------------|
| Остварити контакт осталим школама у општини Ковин, суседним општинама и школским управама | Сарадња са ментором и школама које учествују у програму „Школа за 21.век“<br>Сарадња приликом одржавања угледних часова                        | запослени у школи  | 2019/20.<br>2020/21<br>2021/22            | Остварен контакт               | извештаји са активности                   | запослени у школи  | јун 2020.<br>2021.<br>2022.    |
| -међусобно упознавање рада школе, остварених резултата                                    | -проследити и тражити основна документа о школи, својеврстан „Портфолио школе“                                                                 | Тим ШРП            | новембар 2019/20.г.<br>2020/21<br>2021/22 | размењена документа            | Документација Школе                       | Тим ШРП            | јун 2020.<br>2021.<br>2022.    |
| Упознавање представника школе                                                             | - предвидети финансијским планом трошкове путовања и посета представника школе<br>- организовање посета и спортских активности                 | запослени          | мај 2020.<br>2021.<br>2022.               | реализоване активности         | извештај                                  | представници Тима  | Август 2020.<br>2021.<br>2022. |
| медијско промовисање сарадње                                                              | редовно извештавање на школском сајту<br>-редовно извештавање локалних листова и слање чланака<br>-редовно слање чланака „Просветном прегледу“ | Тим за промоцију   | континуирано                              | педагог редовно извештава      | Чланци у новинама, на школском сајту, ... | запослени          | на крају сваке школске године  |
| Континуирано комуникација између школа                                                    | - Организовање спортског дана<br>- комуникација путем интернета                                                                                | запослени          | континуирано                              | Школе континуирао комуницирају | Извештаји                                 | активи             | на крају сваке школске године  |

### 13. Друга питања од значаја за развој школе:

Простор који се некада користио као простор за котларницу више се не користи зато што је изграђена нова котларница на другом месту. Овај простор адаптирати и опремити како би служио у сврху кухиње и школске трпезарије. На овај начин ставарамо услов за квалиталитетнији боравак ученика у школи и остваривање једносменског рада у школи.

Опремање школе савременим наставним средствима и компјутерском опремом, а у циљу унапређивања образовно – васпитног рада.

Мраморак,

Јул 2019.г.

Тим за Развојни план школе: Мариника Пурић, руководицац

Ненад Кебић, члан

Родика Стеријан, члан

Душка Мосуровић, члан

Марија Бешлин, члан

Јулијана Њистор, представник Савета родитеља

Нада Мартиновић, представник Школског одбора

Представници Ученичког парламента

